

Warszawa, 16-07-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

IV.715.4.2026.MG

**Pani Marta Cienkowska
Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa**

Szanowna Pani Minister,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają wnioski, dotyczące mającej wejść w życie w dniu 13 listopada 2026 r., nowelizacji rozporządzenia w sprawie określania kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów (Dz. U. poz. 626, dalej „Rozporządzenie”). Głównym zarzutem Wnioskodawców jest brak zasadności wprowadzania opłaty reprograficznej w wysokości 1% liczonej od ceny netto sprzedaży urządzenia lub nośnika typu telefon komórkowy z wbudowaną pamięcią, w tym smartfon, tablet, komputer i dekodery. Wskazano, że ww. opłata stanowi w rzeczywistości podwójne obciążenie konsumentów płacących abonamenty w serwisach streamingowych.

Artykuł 5 ust. 2 lit b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz. U. UE. L. z 2001 r. Nr 167, str. 10 z późn. zm., dalej „Dyrektywa”), przewiduje wyjątek od monopolu autorskiego w zakresie zwielokrotniania utworów: dotyczy on wypadku, gdy odbiorcą końcowym jest osoba fizyczna, oraz gdy dokonuje ona bez zezwolenia autora utworu jego zwielokrotniania na użytek prywatny. Jednocześnie przepis ten nakłada obowiązek

zapewnienia podmiotom praw autorskich godziwej rekompensaty. Dozwolony użytek prywatny na gruncie polskiego zapewnia art. 23 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 24 z późn. zm.), natomiast rekompensata dla podmiotów praw autorskich za zwielokrotnianie utworów (rozumiany jako użytek osobisty osoby trzeciej) przewidziana jest przez art. 20¹ tej ustawy oraz wydane na jego podstawie Rozporządzenie, o którym była mowa na wstępie.

Rzecznik dostrzega konieczność zaktualizowania katalogu urządzeń i nośników ujętych w Rozporządzeniu, która to aktualizacja stanowi odzwierciedlenie postępu technologii dokonanego od poprzedniej nowelizacji sprzed 15 lat.

Jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 24 marca 2022 r., C-433/20, *Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH przeciwko Strato AG*, jeśli chodzi o cel art. 5 ust. 2 lit. b) Dyrektywy, to z jej motywów 2 i 5 wynika, że zmierza ona do stworzenia ogólnych i elastycznych ram prawnych na poziomie Unii dla wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz dostosowania i uzupełnienia aktualnych regulacji w dziedzinie prawa autorskiego i praw pokrewnych, aby uwzględnić rozwój technologiczny, który ujawnił nowe formy eksploatacji chronionych utworów. Wykładnia ta wpisuje się w poszanowanie zasady neutralności technologicznej, zgodnie z którą prawo powinno określać prawa i obowiązki osób w sposób ogólny, aby nie uprzywilejowywać korzystania z jednej technologii ze szkodą dla innej (§ 24-27 orzeczenia).

Jak wskazał w swojej opinii Rzecznik Generalny Pan Maciej Szpunar, (przedstawionej w dniu 2 października 2025 r. w sprawie C-496/24 *Stichting Onderhandeligen Thuis Kopievergoeding, Stichting de Thuis Kopie przeciwko HP Nederland BV, Dell BV, Stichting Overlegorgaan Blanco Informatiedragers*), w praktyce państw członkowskich rekompensata dla autorów najczęściej jest finansowana z tzw. opłaty reprograficznej pobieranej od producentów lub importerów nośników pamięci i urządzeń, które mogą być wykorzystywane przez osoby fizyczne do zwielokrotniania utworów chronionych. Opłata ta jest następnie przerzucana w cenie tych urządzeń i nośników na ich nabywców, w związku z czym ostateczny ciężar finansowy rekompensaty z tytułu omawianego wyjątku ponoszą, co do zasady, osoby uprawnione do korzystania z niego. W związku z powyższym zrozumiałe jest oponowanie ze strony użytkowników końcowych wobec ponoszenia opłat od nowo wskazanych w Rozporządzeniu

nośników pamięci i urządzeń, nawet mając na uwadze, iż Trybunał uznał taki system za zgodny z prawem Unii¹.

Według stanowiska Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wyrażonego w raporcie² dotyczącym Rozporządzenia, pomimo dynamicznego rozwoju usług streamingowych, utrwalanie i kopiowanie utworów przez użytkowników pozostaje zjawiskiem powszechnym. Dodatkowo tut. Ministerstwo wskazało, iż konsumenci coraz częściej korzystają z funkcji zapisywania treści w trybie offline (np. filmów, muzyki, podcastów), co jest przejawem dozwolonego użytku prywatnego, za który twórcom przysługuje rekompensata. Co zostało podkreślone, i z czym Rzecznik się zgadza, nie konkretne zwielokrotnianie, a już sama potencjalna możliwość kopiowania stanowi podstawę do rekompensaty.

W dniu 16 kwietnia 2026 r., tj. po dacie wydania ww. raportu przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Trybunał Sprawiedliwości UE w przywołanej wyżej sprawie C-496/24 uznał, iż udostępnienie objętego ochroną utworu przez dostawcę usługi streamingu za pośrednictwem kopii do użytku bez dostępu do sieci na urządzeniu użytkownika końcowego, na żądanie tego użytkownika, bez możliwości technicznego dysponowania przez owego użytkownika tym utworem poza tą usługą i przy jednoczesnym zagwarantowaniu zachowania przez podmiot praw autorskich do tego utworu kontroli nad wspomnianym utworem, która umożliwia mu ewentualnie zablokowanie dostępu do tej kopii, nie wchodzi w zakres wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lit. b) Dyrektywy.

Należy także zauważyć, że w wyroku tym Trybunał przedstawił (w § 26-38 orzeczenia) kilka uwag ogólnych dotyczących sposobu korzystania z utworu, który polega na udostępnianiu go w Internecie. Trybunał uznał, że przy spełnieniu pewnych wymogów czynność taką należy traktować co do zasady jako publiczne udostępnianie utworu w

¹ Wyrok z dnia 21 października 2010 r., Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 2 sentencji).

² Raport Departamentu Prawa Autorskiego i Filmu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego z konsultacji publicznych projektu rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów, <https://legislacja.gov.pl/docs//505/12400254/13144045/13144046/dokument767102.pdf>

rozumieniu art. 3 ust. 1 Dyrektywy, a nie zwielokrotnianie, do którego odnosi się jej art. 2. Przepis art. 3 ust. 1 obejmuje także „podawanie do publicznej wiadomości (...) utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”. W sprawie tej Trybunał uznał, że wymogi publicznego udostępniania są spełnione w przypadku, gdy każda zainteresowana osoba może wykupić dostęp do platform streamingowych i że kilku abonentów może jednocześnie ubiegać się o dostęp do tego samego utworu do użytku bez dostępu do sieci (aczkolwiek, jak zastrzegł Trybunał, to sąd zadający pytanie ma dokonać weryfikacji uwzględniającej wszystkie istotne okoliczności, i dokonać kwalifikacji sposobu korzystania z utworu. Nawet jednak jeśli w efekcie tej weryfikacji sąd uzna konkretne czynności za zwielokrotnienie, to musi uwzględnić, że kopia ta jest sporządzana przez dostawcę usługi, a nie osobę fizyczną korzystającą z usługi - § 44 orzeczenia).

Podobnie za „publiczne udostępnianie” w rozumieniu art. 3 ust. 1 Dyrektywy Trybunał uznał udostępnianie za opłatą kopii „używanych” książek w formie elektronicznej (wyrok TSUE z dnia 19 grudnia 2019 r., sprawa C-263/18, *Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers przeciwko Tom Kabinet Internet BV i in.*, LEX nr 2753783 – aczkolwiek tłem tej sprawy było wyczerpanie prawa do dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 2 Dyrektywy). Oznacza to, że w takich przypadkach właściwe wynagrodzenie podmiotów praw autorskich zapewniane jest przez podmioty dokonujące udostępnienia w rozumieniu art. 3 ust. 1 Dyrektywy, a nie końcowych odbiorców utworów (przynajmniej nie w formie podniesionej ceny nośników).

Rzecznik Praw Obywatelskich dostrzega, że pewne formy kopiowania utworów na cele prywatne przez użytkowników Internetu nastąpią w innych okolicznościach niż te analizowane w wyrokach wydanych w sprawach C-496/24 czy C-263/18, jednak nie sposób pomijać faktu, że określona część kopii, sporządzanych przez osoby prywatne w środowisku cyfrowym, nie wchodzi – w świetle orzecznictwa TSUE – w zakres przewidzianego w art. 5 ust. 2 lit. b) Dyrektywy wyjątku dotyczącego kopii na użytek prywatny, za które podmiotom praw autorskich należy się godziwa rekompensata.

Mając na uwadze uznanie przez TSUE w ww. sprawie C-496/24, iż przynajmniej część usług streamingowych uniemożliwia użytkownikowi końcowemu korzystanie z funkcji użytkowej kopiowania, stanowiącej podstawę do ustalenia wysokości opłat w Rozporządzeniu, uprzejmie kieruję zapytanie, czy przewiduje Pani Ministra przeprowadzenie badania powszechności takiego zjawiska w Polsce. A w przypadku uznania braku możliwości zwielokrotniania przez użytkownika końcowego utworów w

ramach usług streamingowych (w tym bez dostępu do sieci) za standardowe rozwiązanie także na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, czy rozważy Pani Ministra odpowiednie miarkowanie opłaty od urządzeń typu telefony komórkowe z wbudowaną pamięcią, w tym smartfony, tablety, komputery i dekodery.

Rzecznik zdaje sobie sprawę z możliwości funkcjonalnych urządzeń typu telefon komórkowy z wbudowaną pamięcią, w tym smartfon, tablet, komputer czy dekodery, i w związku z tym nie kwestionuje zasadności wprowadzenie opłat od ww. urządzeń. Oczywiście jest także, że urządzenia te mogą być wykorzystywane do sporządzania różnych postaci kopii utworów, nie tylko kopii udostępnianej przez dostawcę usług streamingowych. Nie mniej jednak wskazane powyżej miarkowanie byłoby, zdaniem RPO, zgodne z brakiem możliwości dalszego utrzymania założenia stanowiącego podstawę ustalania wysokości opłaty, iż kopiowanie w ramach usług streamingowych stanowi typowy sposób korzystania z tego typu urządzeń przez osoby fizyczne na użytek osobisty, na masową skalę.

Na poparcie powyższego wskazuję, iż zgodnie z motywem 35 Dyrektywy przy określaniu formy, szczegółowych warunków i ewentualnej wysokości godziwej rekompensaty należy uwzględnić okoliczności każdego przypadku. Przy ocenie tych okoliczności pomocnym kryterium jest potencjalna szkoda poniesiona przez podmiot praw autorskich w wyniku danej czynności a wysokość godziwej rekompensaty musi uwzględniać stopień wykorzystania zabezpieczeń technicznych przewidzianych w Dyrektywie.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy RPO, zwracam się do Pani Minister o rozważenie przeprowadzenia badania faktycznej możliwości, a tym samym powszechności zjawiska, korzystania przez użytkowników końcowych z funkcji użytkowej kopiowania utworu w ramach usług streamingowych i w zależności od wyniku powyższego badania, ewentualnego podjęcia inicjatywy ustawodawczej, mającej na celu odpowiednie miarkowanie określonej w Rozporządzeniu opłaty od urządzeń typu telefony komórkowe z wbudowaną pamięcią, w tym smartfony, tablety, komputery i dekodery.

Uprzejmie proszę o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o stanowisku zajęтым w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/